

מאוצרות הפרשה

אלה פקודי המשכן משכן העדת (לה, כא)

וברש"י: "המשכן משכן" – שני פעמים, אלא, רמז למשכן שנתמשכן בשני חורבנין על עוונותיהן של ישראל.

שאל הג"ר זלמן מולוז'ין זצ"ל קושיא חזקה: אם בית המקדש הוא "משכון" שלקח ה' מעם ישראל בגלל עוונות, והרי כתוב בתורה (כב, כה) לגבי אדם שלקח משכון – "עד בא השמש תשיבנו לו", וא"כ, אחר כ"כ הרבה שנים מדוע ה' עוד לא החזיר לנו את בית המקדש?! אלא הוא מיישב: הרי התורה בעצמה מסבירה מדוע צריך להשיב את המשכון עד בוא השמש – "והיה כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני" ולכן לא כדאי לך, המלוה, לעכב את המשכון אצלך, כי אני אאזין לצעקותיו של בעל המשכון ואפרע ממך. אבל הבעיה שלנו היא, שבמשכון הזה "בית המקדש" שהקב"ה לקח מאתנו, אין צועקים בני ישראל לחזרתו! לא לכולם יש צער מחורבנו! וא"כ מדוע שה' יחזיר את המשכון?! וממשיך: בטוח אני, שגם אם יחיד יתפלל ויצעק שה' ישיב את בית המקדש, יעניקו לו מן שמיא את השפע ואת השראת השכינה שהיה מקבל בבית המקדש, לו היה קיים!...

גם בספר "חכמת חיים" להג"ר יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, מובא שנשאל אם חורבן המקדש הוא משכון על עוונותיהם של ישראל מדוע אין ה' מחזיר לישראל את המשכון? ותשובתו היתה: כי לפי הדין, אם העני שממנו לקח המלוה את המשכון, יש לו עוד כר נוסף, באופן שאינו זקוק לאותו כר הממושכן, אין המלוה חייב להחזיר לו את המשכון מדי ערב. כלומר, כשהעני יכול להסתדר גם בלי הכר, אין חובת החזרה על המלוה. ובכך התשובה על השאלה, כי על אף הגעועים והציפיות של עם ישראל להחזרת בית מקדשנו על מכוננו, הרי רוב העם שקוע בגלות בחיי הרווחה, עד שבסתר לבם אין הצפיה לגאולה בראש מאוים ורצונם מה שגורם להארכת הגלות... (אוצרות פניני התורה)

ויביאו את המשכן אל משה (לט, לג)

במדרש תנחומא כותב על פסוק זה: "למדנו רבנו כמה דברים תקנו מפני דרכי שלום, כך שנו רבותינו אלו דברים אמרו מפני דרכי שלום: כהן קורא ראשון ואחריו לוי ואחריו ישראל מפני דרכי שלום". לכתחילה, תלמיד חכם צריך היה לעלות ראשון, אך מפני דרכי שלום קבעו שכהן יקרא ראשון וכו'.

מה הקשר בין המדרש לפסוק? עוד שואל המהרי"ל דיסקין: משה רבינו, שהיה עניו מכל אדם, מדוע הטריח את בעלי המלאכה להביא לפניו את המשכן, שהיה משא כבד מאוד? ומתיר: אם משה רבנו היה הולך לראות את המשכן, היה עליו להתחיל לראות מעשי ידיו של בעל מלאכה אחד, והאחרים היו נעלבים, משום שהשאר אותם לסוף. משה רבנו הורה להביא את המשכן אליו, ואז יוצר באופן טבעי תור, כי בעל המלאכה שבא ראשון יעמוד ראשון, ואף אחד לא יפגע. מכאן מובן הקשר של הפסוק למדרש: משה אמר להביא לפניו את המשכן משום דרכי שלום, ומוסיף המדרש ואומר: "למדנו רבנו כמה דברים תקנו מפני דרכי שלום..." (לאור הנד)

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל (לה, א)

"אמר הקב"ה: עשה לך קהלות גדולות ודרש לפנייהם ברבים הלכות שבת כדי שילמדו ממך דורות הבאים להקהיל קהלות בכל שבת ושבת" (ילקוט שמעוני). יש להבין מפני מה נאמרה הלכה זו דוקא ל'דורות הבאים' ולא אף לדור המדבר?

פרש זאת רבי יעקב שאול מאיזמיר על פי המובא בטור (או"ח ר"צ) בשם המדרש: "אמרה תורה לפני הקב"ה: 'רבוננו של עולם כשיכנסו ישראל לארץ זה רץ לכרמו וזה רץ לשדהו ואני מה תהא עלי?' אמר לה: 'יש לי זוג שאני מזווג לך ושבת שמו, שהם בטלים ממלאכתם ויכולין לעסוק בך". מדברי המדרש משמע שהמנהג להתקהל וללמוד ביום השבת נוגע רק לתקופה שלאחר כניסת ישראל לארץ, שבה בימות החול היו ישראל טרודים בפרנסתם ורק ביום השבת היו פנויים ללמוד תורה. אך במשך התקופה ששהו במדבר, כיון שנוזנו מהמן ומהבאר היה ביכלתם ללמוד אף במהלך ימות השבוע, ולפיכך נאמרה הלכה זו רק ל'דורות הבאים'.

בכך נוכל להבין את נוסח פיוט 'דינו' הנאמר בסדר הגדה של פסח: "אלו האכילנו את המן ולא נתן לנו את השבת – דינו"; כלומר, אלו היינו מתפרנסים מהמן בלבד, אזי לא היינו צריכים את השבת שבה נוכל ללמוד תורה, שכן לאוכלי המן היה זמן ללמוד אף במשך ימות השבוע. (קול יעקב, הובא ביכול מאמינים)

וערת אילים מאדמים (לה, ז)

וצ"ע למה זכו עורות אלים למכסה על המשכן יותר מעורות של פרים או עורות צבים או שאר עורות? ונראה לפי שהאיל הגיץ על יצחק לכן זכו עורותיו להגיץ על אהל מועד. ועורות עזים כמו כן לכן זכו לפי שבאתה ברכה ע"י עורות עזים ליעקב אבינו שנאמר "ואת ערת גדיי העזים הלבשה" וגו'. (תוספות השלם)

ויבואו האנשים על הנשים כל נדיב לב הביאו (לה, כב)

כתב הבעל הטורים, בגימטריא, אז איש ואשתו באים יחד. ומבואר שמלבד השבח שהיה בעצם הבאת הנשים, דאיתא בפרקי דרבי אליעזר שלכן זכו שיהא להם ראש חודש כיום טוב, היה ענין מיוחד בהבאת איש ואשתו, וצריך ביאור מהו הענין בהבאת איש ואשתו יחד. ואפשר לבאר, דהנה תכשיטי הנשים היו שייכים לנשים, כדין נכנסי מלוג, [ועיין בתוס' בכתובות דף נ"ז, דגם קודם תקנת חז"ל נהגו בדין נכסי מלוג], וא"כ הרי לבעל יש בזה קנין פירות, ולאשה קנין הגוף, וכדי שיהא הקדש גמור יש להקדיש גם את קנין הגוף, וגם את הקנין פירות, ולזה הביאום יחד איש ואשתו, שהבעל יקדיש את קנין הפירות, והאשה את קנין הגוף. (הגאון רבי חיים פינשטיין שליט"א) ובספורנו ביאר דהנה במשנה בב"ק (דף ק"ט). איתא דאין מקבלין צדקה מן הנשים בלי הסכמת בעליהן, ומעתה מבואר היטב שהבעלים באו לומר לגבאים שהם מסכימין מנדבת המשכן. ובטעמא דקרא העיר דלפי זה מה הטעם להלך שכתוב שהנשים הביאו מראות, ולא מוזכר שהאנשים באו עמהם, ותירץ דהמראות שייכים רק לנשים, דהא לאיש אסור להסתכל בהם (עי' חו"מ סי' רמ"ז סעי' א') ולכן לא הוצרך להסכמתם.

כוחה של ברכת המזון בכוונה – סיפור עם מסר עצום

מסופר על יהודי בשם ר' שמעון, שהיה מברך את ברכת המזון בהידור, ברגש ובהשתפכות הנפש. שכניו תמהו ושאלוהו: במה שונה מצוה זו – ברכת המזון לשימת לב וכובד ראש שכזה מצידך? פתח ר' שמעון בסיפורו המופלא: בהיותי ילד כבן אחד עשרה טרם פרוץ מלחמת העולם השנייה, למדתי בת"ת בפולין. באחד הימים הגיע לת"ת המהר"ם שפירא זצ"ל כדי לבחון אותנו. בסיום הבחינה אמר לנו, כי לאות פרס על הצטיינותו הוא מגלה לנו "סוד" כמתנת חיים: ואז ציטט לנו את דבר ה"באר היטב" (סי' קפה, א) בשם ה"חינוך": למה אין בברכת המזון אות פ', לפי **שכל מי שמברך ברהמ"ז בכוונה, אין אף וקצף ושצף ונגף שולט בו**, ומזונותיו מצויין לו ברווח ובכבוד כל ימיו. והמדקדק יזהר לברך דווקא תוך הספר ולא בע"פ וכו'. אני קיבלתי על עצמי קבלה זו. ואף כי חברי סיימו ארוחתם וברכו בחופזה, אני ברכתי בכוונה מילה במילה. הדבר היה ידוע ומפורסם בין ילדי הת"ת. והנה הנאצים ימ"ש השתלטו על פולין, ולקחו אותנו למחנות ומדי פעם ערכו "סלקציה" הזקנים והילדים שהופנו לצד שמאל נידונו למיתה, והצעירים הופנו לימין וזכו לחיים. אני, שהייתי גבוה מבני גילי, בחסדי שמים נשלחתי ימינה. מיד לאחר מכן נדרשנו לומר באיזה תחום כל אחד מוכשר, אני לא ידעתי מאומה עקב גילי הצעיר, לפתע שמעתי לחישה: תאמר שאתה טבח ואני העוזר שלך. עשיתי כדבריו, והגרמנים סיווגו אותנו לעבודה במטבח... כבר אז ראיתי כיצד מתגשמת הברכה של "מזונותיו מצויין לו בכבוד"! בשל היותי במטבח קיבלתי מזון באופן סדיר, ואוכל לא חסר לי! חשוב לציין, שכל אותה עת בה עבדתי כטבח, לא ויתרתי על ברכת המזון בכוונה. כשידעתי שלא אוכל לברך במתינות, לא אכלתי פת. לאחר חודשיים ביקר במטבח קצין גרמני רשע. רע היה בעיניו לראות ילדי יהודי שבשרו טרם כחש, והוא הרעים עלי: ילד יהודי יעבוד במטבח ויתפטם? היה לא תהיה! בוא אחרי! צעק בקולו המגושם. יצאנו החוצה סביבנו היתה אדמת טרשים קשה כברזל. הוא נתן בידי פטיש קטן ואמר: בתוך שעות ספורות עליך לחפור כאן בונקר, בור בקוטר 2 מטר, שבו יוכלו חיילינו להתחבא בעת הפצצת הרוסים. כשתסיים תחזור למטבח... כוונתו הייתה, כשם שלא תוכל לעולם לחפור באדמת טרשים זו, כך לא תשוב לעולם למטבח! עיני חשכו, כיצד אוכל לסדוק אפילו סדק קל באדמת טרשים זו?! נשאתי עיני לה' שיצווה ברכתו וחסדו עלי. הרי מובטח אני "שמזונותיו מצויין לו ברווח ובכבוד כל ימי חייו", וכי לזאת יקרא חיים?! לפתע חלפה לידי משאית ובה חיילים נאצים. כשראוני ובידי פטיש, זעמו והחלו לזרוק עלי מלפפונים, תפוחי אדמה ועוד ירקות, חרפו, גידפו והמשיכו להמטיר עלי ירקות. ושוב ראיתי את התגשמות הברכה "מזונותיו מצויין לו ברווח". אולם עדיין רחוקה ישועתי. הלא אי אפשר לחפור בפטיש. אולם הבטחון בה' לא מש ממני. לאחר זמן עברה משאית נוספת ובה חיילים פולנים. כשראו את כמות הירקות סביבי, היו בטוחים שאני ממונה על הסחורה וביקשו שאתן להם זאת. מיד העמדתי פני כמפקד, ופקדתי תחפרו כאן בור בקוטר שני מטרים, ואחלק לכם מהירקות. וכך היה. החיילים הפולנים נטלו כלי עבודה, חפרו בור תוך זמן קצר וקיבלו שכרם בירקות והלכו. ואני לא נקפתי אצבע, רק עמדתי מן הצד כמפקד. נס ופלא! פנית למטבח וקראתי למפקד הגרמני, שיראה במו עיניו את הבור הכרוי. המפקד נדהם ואמר: תמיד ידעתי שה' שומר עליכם. והחזיר אותי למשמרת המטבח. והתקיימה בי הברכה – "מזונותיו מצויין לו ברווח ובכבוד", פשוטו כמשמעו!! כך בחסדי ה' המשכתי לעבוד, והחלטתי החלטה נחושה: שאם אצא חי מגוב אריות זה, אתמיד לברך ברכת המזון בכוונה ואודה לה' שנתן לי מזונות ברווח ובכבוד. ואכן כפי שענייכם ראות, אני שומר הבטחתי. וה' לא עזבני לעולם. (נוטרי ברכה, הובא באוצרות פניני התורה)

פינת ההלכה

חולה קורונה שבא למקום ציבורי והדביק אנשים, האם חייב לשלם להם דמי שבת

שאלה: חולה קורונה, שהרופאים אמרו לו תדע המחלה מאד מדבקת, ואפילו באויר אתה מעביר חיידקים, ולכן אסור לך לצאת מהבית כדי שלא תדביק בזה אנשים, החולה לא שמע לאזהרות הרופאים, וטייל בבתי מדרש, הלך להתפלל בבית הכנסת, וכן הלך לשמח תננים וכלות, וכתוצאה 'ממצוות' אלו, הדביק הרבה אנשים, שלא היו יכולים לצאת מהבית, והפסידו ימי עבודה, האם חייב לשלם להם את הפסדם? **תשובה:** לכאורה לא עשה מעשה בגוף הניזוק, ואפילו ברי הזיקא אם לא עשה מעשה בגוף הניזוק פטור, דאמרינן בבבא קמא דף כו ע"ב אמר רבה זרק כלי מראש הגג, והיו תחתיו כרים או כסתות, בא אחר וסלקן, או קדם וסלקן פטור, מאי טעמא בעידנא דשדייה פסוקי מפסקי גיריה. והרא"ש כתב בשם הר"י שהטעם שהמסלק פטור, משום דהוי גרמא בנזקין, כיון שלא עשה מעשה בגוף דבר הניזוק. והנה אמרינן בגמרא בבא קמא דף נו ע"ב המעמיד בהמת חבירו על קמת חבירו חייב, מעמיד פשיטא, לא צריכא דקם לה באפה. והנה נחלקו הראשונים בטעם חיוב המעמיד, דעת התוס' שחייב משום שן ורגל, ודעת הרשב"א שחייב משום אדם המזיק, ולכאורה קשה בשלמא לדעת התוס' התורה חייבה בשן גם אם לא עשה מעשה בגוף הניזוק, אלא לדעת הרשב"א שחיובו משום אדם המזיק, מאי שנא מהמסלק כרים וכסתות, שפטור שלא עשה מעשה בגוף הניזוק. ונראה להסביר על פי דברי החזו"א (בבא קמא סימן א סק"ז) שהסביר דהרשב"א שכתב דהוי אדם המזיק, היינו מדין אש, כלומר התורה חידשה שבאש אין צריך לעשות מעשה בגוף הניזוק, אבל המסלק כרים וכסתות, הרי אשו לא הזיק, אלא שסילק את המונע, ואי אפשר לחייבו אלא מדין אדם המזיק, ובה יש לעשות מעשה בגוף הניזוק. ובעניינו מי שיש לו מחלה המדבקת באויר, הרי זה כמו מעמיד בהמת חבירו על קמת חבירו, שהלכה ואכלה, ובריא הזיקא, והכא נמי היא בריא הזיקא, ולהרשב"א חייב מדין אדם המזיק, וכדבריו נפסק בשו"ע (סימן שצד מ"ג) וכמו הסבר החזו"א שהוא מדין אש. וא"כ אם נחייב אותו משום אש, חייב לשלם לחבירו את השבת, כמו שפסק השו"ע (סימן תיה ס"יז) שאשו משום חיציו חייב לשלם ה' דברים, ונראה דהוי היזק ניכר, שהרי לאחר כמה שעות ניכר מיד שהוא חולה, וחומו עולה, ויש גם סימנים בגופו, והרי זה היזק ניכר. אלא שיש לבדוק כל מקרה לגופו, אם ודאי נדבק ממנו, ואם זה ודאי בריא הזיקא כמו מעמיד בהמת חבירו על קמתו. ואולי נחשב להיזק שאינו ניכר, וצ"ע. (הגר"י זילברשטיין שליט"א, חשוקי חמד)

חידה שבועית

כקפריסות אותי אני הולק, כשחברתי אותי אני צורה. מי אני?

תשובה לחידה פר"ש: עגל הזהב נרף, נטחן, נורה במים ונשתה על ידי בני ישראל (שמות לב כ). תשובה לחידה השבועית: מגבת. שם הווכה: דוד צולמן נ"י

מזל טוב

מרכז העיר: משפחות ישראלי – ביבי להודלת הבן הנכד משפחת בוקובה להולדת הבן משפחת יעקובוב לנשואי הבן משפחת ארוי להולדת הבת משפחת צימרמן להולדת הבת גני הדב: משפחות סדן- שטיין להולדת הבת הנכדה משפחת שער לאירוסיה הבן משפחות הרבסט-שליזנגר-פרידלנדר לאירוסיה הבת הנכדה הנינה משפחת רטולוי לאירוסיה הבן

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com